

HØRINGSNOTAT

Resumé og kommentarer til hørings svar til L 203 - Ingen modregning i social pension og efterløn på arbejdspladser, som varetager opgaver med fordrevne fra Ukraine, og ændring af skæringsdato for udrejse af Ukraine ved meddelelse af opholdstilladelse

J.nr. 22/08415

25. maj 2022

1. Indledning

Udkast til forslag til lov om ændring af lov om social pension, lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. og lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. har været sendt i høring i perioden fra den 12. maj 2022 til den 15. maj 2022 hos følgende myndigheder, organisationer, mv:

Advokatrådet, Akademikernes Centraladministration, Ankestyrelsen, Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring (AES), Arbejdsskadeforeningen AVS, ASE, ATP, BDO Kommunernes Revision, Bedre Psykiatri, Beskæftigelsesrådets ydelsesudvalg, Business Danmark, Danmarks Fri Fagforening, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Patienter, Danske Regioner, Danske Seniorer, Datatilsynet, Deloitte, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Erhvervsstyrelsen, Faglige Seniorer, Finansrådet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Finanstilsynet, Foreningen af Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen af Danske Revisorer, Forhandlingsfællesskabet, Forsikring og Pension, Frie Funktionærer, Frivilligrådet, Institut for Menneskerettigheder, Jobrådgivernes Brancheforening, Landsforening for førtidspensionister, Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatribrugere, Lægeforeningen, Pension Danmark, Psykiatrifonden, Retssikkerhedsfonden, Rigsrevisionen, Rådet for psykisk sårbare på arbejdsmarkedet, Rådet for Socialt Udsatte, SAND, SIND, Sundhedskartellet, Udbetaling Danmark og Ældre Sagen.

Lovforslaget har endvidere på grundlag af bidrag til lovforslaget fra Udlændinge- og Integrationsministeriet været sendt i høring henover fremsættelsen i perioden fra den 20. maj 2022 med frist den 23. maj 2022 hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet (Advokatsamfundet), Akademikernes Centraladministration, Amnesti Nu, Amnesty International, Ankestyrelsen, Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring (AES), Arbejdsskadeforeningen AVS, ASE, Asylret, ATP, BDO Kommunernes Revision, Bedre Psykiatri, Bedsteforældre for Asyl, Beskæftigelsesrådets ydelsesudvalg, Business Danmark, Børnerådet, Børns Vilkår, Danes Worldwide, Danmarks Fri Fagforening, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Flygtningehjælp Ungdom, Danske Advokater, Danske Handicaporganisationer (DSI), Danske Patienter, Danske Regioner, Danske Seniorer, Dansk Røde Kors, Dansk Socialrådgiverforening, Datatilsynet, Deloitte, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Det Kriminalpræventive Råd, DIGNITY - Dansk Institut Mod Tortur, Erhvervsstyrelsen, Faglige Seniorer, Finansrådet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Finanstilsynet, Flygtningenævnet, Foreningen af Danske Revisorer, Foreningen af Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Forhandlingsfællesskabet, Forsikring og Pension, Frie Funktionærer, Frivilligrådet, Færøernes landsstyre, Grønlands landsstyre Naalakkersuisut, Indvandreradgivningen, Institut for Menneskerettigheder, International Organization for Migration (IOM), Jobrådgivernes Brancheorganisation, Kirkernes Integrationstjeneste, Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed, KVINFORM, Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatribrugere, Landsforening for førtidspensionister, Landsorganisation af kvindekrisecentre (LOKK), Lægeforeningen, Naalakkersuisut (Grønlands landsstyre), Pension Danmark, Mellemfolkeligt Samvirke, Psykiatrifonden, Red Barnet, Reden Stop Kvindehandel, RED Rådgivning, Refugees Welcome, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsrevisionen, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for psykisk sårbare på arbejdsmarkedet, Rådet for Socialt Udsatte, SAND, SIND, SOS mod Racisme, Sundhedskartellet, Udbetaling Danmark, Udlændingenævnet, UNHCR (Regional Representation for Northern Europe), United Nations Childrens Fund (UNICEF), Ungdommens Røde Kors, Ægteskab Uden Grænser og Ældre Sagen.

Der er modtaget høringsvar fra følgende:

Akademikerne, Ankestyrelsen, Danske A-kasser, Danske Regioner, Dansk Flygtningehjælp, Faglige Seniorer, FH, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Finanstilsynet, Flygtningenævnet, Forhandlingsfællesskabet, Krifa, Lederne, Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet, Seniorpensionsenheden, Udbetaling Danmark.

Ankestyrelsen, Danske Regioner, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Finanstilsynet, Flygtningenævnet, Forhandlingsfællesskabet, Lederne, Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet har ingen bemærkninger til lovforslaget.

De modtagne høringsvar vedlægges til orientering.

I de følgende afsnit gives hovedindholdet af de modtagne høringsvar samt henholdsvis Beskæftigelsesministeriets og Udlændinge- og Integrationsministeriets bemærkninger hertil. Bemærkninger af teknisk og generel politisk karakter samt

bemærkninger, der ikke vedrører lovudkastet, indgår ikke i høringsnotatet. Der henvises i øvrigt til vedlagte høringssvar.

2. Bemærkninger til udmøntning af ingen modregning i sociale pensioner og efterløn

FH tilkendegiver i høringssvaret, at det er meget positivt, at der åbnes op for, at de mange pensionister og efterlønnere nu kan hjælpe med håndteringen af de fordrevne fra Ukraine, uden at indtægterne modregnes i pensionen eller efterlønnen.

Akademikerne finder det positivt, at lovgivningen justeres. Akademikerne foreslår at overveje at supplere med en ordning, så også visse selvstændige, der yder en indsats for de fordrevne fra Ukraine, fritages for modregning.

Derudover kan det i kølvandet på loven overvejes at se på en mere generel lempelse af modregning af arbejdsindkomst i sociale pensioner.

Faglige Seniorer støtter lovforslaget og at ordningen udformes efter samme retningslinjer som coronaordningen. Faglige Seniorer ønsker at lovforslaget også omfatter reglerne for boligstøtte, således at der ikke vil skulle ske modregning i boligstøtten for arbejdsindtægt, der er relateret til håndteringen af fordrevne fra Ukraine.

Udbetaling Danmark redegør for kontrolmulighederne i ordningen, der alene vil bestå af kontrol med, om arbejdsgivererklæringen er udfyldt korrekt, om oplysninger om indtægten stemmer overens med beløbet oplyst af borgeren, om der er udbetalt løn til borgeren eller dennes samlever/ægtefælle, og om der er overensstemmelse mellem den indberettede løn og den faktiske udbetalte løn.

Seniorpensionsenheden foreslår, at det fremgår eksplicit af lovbemærkningerne, at lovforslaget alene omhandler beregning af pension og dermed ikke har betydning for de gældende regler og praksis for hvilende seniorpension. Baggrunden er, at seniorpensionsenheden har haft henvendelser fra seniorpensionister, der spørger, om den kommende lov betyder, at de kan påtage sig et job på mere end 15 timer om ugen uden, at seniorpensionen bliver gjort hvilende, hvis det er et job ift. flygtninge fra Ukraine. Borgerne oplyser, at de fleste stillinger er på over 15 timer ugentlig.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Denne midlertidige ordning er bygget over det samme koncept som ordningen for pensionister, der yder en ekstra indsats med coronarelaterede opgaver, hvor selvstændige heller ikke er med.

Der er fremsat lovforslag, som træder i kraft den 1. juli 2022 med virkning fra den 1. januar 2023 om afskaffelse af fradrag som følge af en ægtefælles eller samlevers positive indtægt ved personligt arbejde i folke-, senior- og førtidspension.

Der vil, som det har været tilfældet med corona-ordningen, alene ske stikprøvekontrol med udgangspunkt i de kontrolmuligheder, som Udbetaling Danmark har beskrevet.

Boligstøtte er ikke en del af Aftale om ingen modregning i social pension og efterløn på arbejdspladser, som varetager opgaver med fordrevne fra Ukraine og er derfor ikke omfattet af lovforslaget.

I forlængelse af den første høring er det tilføjet i lovbemærkningerne, at lovforslaget ikke vil ændre ved de gældende regler og praksis for hvilende pension. Det betyder, at pensionen fortsat vil gøres hvilende efter de gældende regler, selv om der er tale om arbejde med håndtering af fordrevne Ukrainere.

FH opfordrer til, at det præciseres i den kommende bekendtgørelse, at der i afgrænsningen af arbejdspladser og arbejdsfunktioner skal tænkes bredt, og at man ikke låser sig fast på særlige arbejdspladser og arbejdsopgaver, da det må være op til kommunerne at afgøre, hvilke opgaver de har brug for at få løst. FH henviser til at der eksempelvis også kan være relevante opgaver på beskæftigelses- og integrationsområdet. Derudover kan kommunerne have behov for at inddrage flere sagsbehandlere til at hjælpe med papirarbejdet på rådhuset, håndværkere til at bidrage med at oprette og indrette indkvarteringen samt personer til forskellige understøttende funktioner.

SOS Racisme stiller spørgsmål til afgrænsningen af arbejdspladser inden for velfærdsinstitutioner. SOS Racisme mener, at ordningen også bør omfatte fx den statslige udlændingeadministration, kommunale og statslige og private asylcentre og den kommunale administration af ordningerne.

SOS Racisme vurderer, at der med lovforslaget sker en nedprioritering af arbejdet med flygtninge fra andre lande samt, at sker en diskriminationen i selve særlovgivningen, der medfører at Danmark overtræder dansk lovgivning om ikke-diskrimination, EMRK og Flygtningekonventionen.

Krifa imødeser mange gråzoner i reglerne. Det drejer sig om afgrænsningen af lov om social pension § 32 l, stk. 4, der vil medføre en del usikkerhed. Når dette så skal erklæres under straffeansvar i stk. 5, nr. 2, vil det efter Krifas opfattelse skabe en alvorlig retsusikkerhed. Tilsvarende gør sig gældende i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension, § 28 a, stk. 4-5. De nævnte bestemmelser handler om, at de omfattede arbejdspladser er inden for velfærdssektorer, der løser opgaver rettet mod fordrevne fra Ukraine. Krifa ønsker, at bekymringen medtages i de efterfølgende bekendtgørelser, der skal præcisere reglen.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Der vil ikke være en afgrænsning af arbejdsfunktioner i ordningen. Det vil kun være et krav, at arbejdspladsen eller en arbejdsplads, som arbejdspladsen samarbejder med, er beskæftiget med fordrevne fra Ukraine.

Beskæftigelses- og integrationssektoren er ikke en del af Aftale om ingen modregning i social pension og efterløn på arbejdspladser, som varetager opgaver med fordrevne fra Ukraine.

De nærmere regler om, hvilke arbejdspladser inden for dagtilbuds-, skole-, social-, sundheds- og ældreområdet, der blandt andet er omfattet af ordningen, hvis de har opgaver rettet mod fordrevne fra Ukraine, vil blive fastsat i bekendtgørelse. Bekendtgørelsen vil således indeholde bestemmelser med nærmere afgrænsning af private og offentlige arbejdspladser inden for henholdsvis dagtilbuds-, skole-, social-, sundheds- og ældreområdet, der er omfattet af ordningen.

Listen over arbejdspladser, der bliver omfattet, vil ikke være udtømmende.

Danske A-kasser bemærker, at det som noget nyt ift. det lovforslag, der sidst blev sendt i høring, ser ud til, at der nu er indsat en betingelse om, at en person skal være overgået til efterløn ved begyndelsen af ansættelsen for at være omfattet af reglerne om fradragsfritagelse. Danske A-kasser kan ikke se, at en sådan betingelse er en del af den politiske aftale bag lovforslaget. Betingelsen vil give arbitrære resultater, såfremt den bliver en del af udmøntningen.

Med en sådan betingelse udelukkes personer, som fx vælger blot at gå ned i tid på deres arbejdsplads ved overgangen til efterløn, fra fradragsfritagelse – fordi de jo havde ansættelse inden overgangen til efterløn. Også personer, som har ansættelse flere steder, og som vælger at gå på efterløn ”fra ét arbejde, men ikke fra et andet”, vil kunne blive udelukket fra fradragsfritagelsen. Dette vil resultere i, at personer på efterløn på samme arbejdsplads ikke vil have de samme rettigheder ift. fradragsfritagelsen alene på grund af deres ansættelseskonstruktion og tidspunktet for overgang til efterløn – hvilket ikke er hensigtsmæssigt.

Danske A-kasser anser det derfor for vigtigt, at denne nye/ekstra betingelse ikke bliver en del af den endelige udmøntning på området. Ellers vil man kunne lægge begrænsninger ud for personer, som vil overgå til efterløn men fortsat også gerne vil arbejde efter overgangen. Det er næppe hensigten med den politiske aftale.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Denne midlertidige ordning er bygget over det samme koncept som ordningen om fritagelse for fradrag i efterløn for coronarelateret arbejde.

I den ordning er det en betingelse for fuldstændig fritagelse for fradrag i efterløn, at personen efter overgang til efterløn er påbegyndt arbejdet den 1. marts 2020 eller senere. Hvis disse betingelser ikke er opfyldt er det alene over- eller merarbejde, der fritages for fradrag i efterlønnen. Dette følger af § 5 i lov nr. 2587 af 28. december 2021.

Det fremgår af aftale om ingen modregning i social pension og efterløn på arbejdspladser, som varetager opgaver med fordrevne fra Ukraine, at aftalopartierne ønsker at belønne dem, der vil give en ekstra hånd i den ekstraordinære situation med håndteringen af fordrevne fra Ukraine.

Dette ønske vil ikke at blive opfyldt, hvis allerede ansatte kan overgå til efterløn med den konsekvens at de ved siden af deres fortsatte løn får udbetalt efterløn uden fradrag for arbejdet. Derudover er det ikke hensigten med den foreslåede ordning at anspore allerede ansatte til at overgå til efterløn for dermed at opnå fuld fritagelse for fradrag i efterlønnen.

Det følger af den foreslåede ordning, at personer, der er ansat i arbejdet inden den 17. marts 2022 og som efterfølgende overgår til efterløn, vil blive fritaget for fradrag for over- eller merarbejde.

Det bemærkes i øvrigt, at det må anses for at være tale om en ny ansættelse, hvis en person går ned i tid på sin arbejdsplads ved overgangen til efterløn, og der udarbejdes en ny ansættelseskontrakt. Efter lovforslaget vil denne nye ansættelse betyde, at der ikke skal ske fradrag i efterlønnen for arbejdet.

Finanstilsynet gør opmærksom på, at der kan være en samspilsproblematik for personer, der modtager offentlig førtidspension og samtidig modtager udbetaling for tab af erhvervsevne fra et forsikringsselskab. Disse personer skal være opmærksomme på, at forsikringsselskabets betingelser for udbetaling muligvis ikke tillader anden indtægt end førtidspension, ligesom der kan være krav om indtægtstab af en vis størrelse for, at man kan modtage udbetaling.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Det er ikke intentionen med aftalen at ændre på forsikringsselskabernes betingelser for udbetaling af tab af erhvervsevne.

3. Bemærkninger til ændring i lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine

DRC Dansk Flygtningehjælp finder det positivt, at skæringsdatoen i § 1 i særloven ændres fra 24. februar 2022 til 1. februar 2022. Flygtningehjælpen foreslår, at der indsættes en dispensationsmulighed i loven, så der også i særlige tilfælde kan meddeles opholdstilladelse til personer, der er udrejst før den 1. februar 2022, men som pga. krigen ikke har haft mulighed for at vende tilbage til Ukraine, idet ukrainske statsborgere og personer, der har haft opholdstilladelse som flygtninge i Ukraine, som var midlertidigt udrejst inden invasionen af Ukraine, men som pga. krigen ikke har kunnet vende tilbage, er i samme situation, som dem der har været nødsaget til at udrejse pga. krigen i Ukraine.

DRC Dansk Flygtningehjælp foreslår desuden, at de statsløse, der har haft bopæl i Ukraine, tilføjes til persongruppen i særlovens § 1, idet denne gruppe, ligesom ukrainske statsborgere og personer med opholdstilladelse som flygtninge i Ukraine, ikke har en stat, der kan tage imod dem og yde dem den nødvendige beskyttelse.

SOS Racisme har ingen problemer med, at fristen for udrejse af Ukraine er ændret fra den 24. februar til den 1. februar 2022. SOS Racisme har endvidere bl.a. anført, at alle, som har opholdt sig i Ukraine for at arbejde eller studere eller har haft bopæl i Ukraine, da krigen brød ud, har behov for beskyttelse, og at disse personer efter foreningens opfattelse generelt må anses at være omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 3.

Udlændinge- og Integrationsministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af pkt. 2.3.2 i lovforslagets bemærkninger, er det Udlændinge- og Integrationsministeriet opfattelse, at skæringsdatoen for udrejse fra Ukraine bør rykkes ca. 3 uger. Dette svarer efter ministeriets opfattelse til den typiske maksimale længde på almindelige ferierejser og andre korterevarende udlandsophold. Det er derfor ministeriets opfattelse, at skæringsdatoen bør være den 1. februar 2022, således at personer, der har været på en kortere ferie eller har haft et lignende korterevarende udlandsophold, da krigen brød ud den 24. februar 2022, ikke afskæres fra at kunne få meddelt midlertidigt ophold i Danmark efter særloven.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker endvidere, at udlændinge, der falder uden for anvendelsesområdet af særlovens § 1, vil kunne søge om opholdstilladelse efter udlændingelovens regler, herunder om asyl.